

'Ecce Homo'

Kunstenaars over de mens nu

63 verschillende kunstenaars op negen verschillende plekken in één stad en over één thema: de mens vandaag. In de tentoonstelling 'Ecce Homo', die op 17 november in Antwerpen opent, staat de 'condition humaine' centraal. Hoe verbeelden hedendaagse kunstenaars het kwetsbare lichaam? Hoe gaan zij om met leven, liefde en dood, en met hete hangijzers als migratie, oorlog en onvrijheid? Hoe uiten zij hun vreugde en hun existentiële twijfels? Van Arpaïs Du Bois tot Sarah Westphal, van Charif Benhelima tot Luc Tuymans.

TEKST: ERIC RINCKHOUT

De uitspraak 'Ecce Homo' - Latijn voor 'Zie de mens' - komt uit de bijbel. De woorden zouden zijn uitgesproken door de Romeinse landvoogd Pontius Pilatus toen hij de lijdende Christus na diens geseling aan het joodse volk toonde. Het beeld van de gewonde en vernederde Christus komt vanaf de renaissance vaak voor in de Westerse kunst: onder anderen Van der Weyden, Dürer, Caravaggio, Rubens en Rembrandt hebben beroemde voorstellingen van 'ecce homo' geschilderd. Maar het team curatoren van de tentoonstelling in Antwerpen wil het thema zo ruim mogelijk verkennen, verder dan de louter religieuze betekenis. De curatoren zijn Yasmine Geukens en Marie-Paule De Vil (Galerie Geukens en De Vil), Marion De Cannière (Galerie Marion De Cannière) en ikzelf, schrijver van dit artikel. Wat hierna volgt, is dus een relaas van binnen uit.

Uitgelezen moment

Na succesvolle samenwerkingen met andere galeries en privé-collectieën voor tentoonstellingen zoals 'UN-SCR-1325' in 2008 (acht hedendaagse kunstenaressen over vrouw & oorlog) en 'When Will They Finally See The Power of Drawing' in 2010 (tekeningen van 62 hedendaagse Belgische kunstenaars), rijpte bij Marie-Paule De Vil en Yasmine Geukens het idee om een project op te zetten over de 'condition humaine': hoe kijken hedendaagse kunstenaars naar de mens? Blijkbaar komt de tentoonstelling op een uitgelezen moment: toen het idee in de lente van 2016 werd gelanceerd, bleek de respons van de aangeschreven kunstenaars zo groot dat het aanvankelijk bescheiden project uitgroeide tot een ambitieuze tentoonstelling op negen locaties en een ruime samenwerking met musea, privé-partners en de stad Antwerpen. Uiteindelijk werd afgeklokt op

een totaal van 63 kunstenaars, van wie sommigen met meer dan één werk in de tentoonstelling zitten.

Veel hedendaagse kunstenaars - ieder op de eigen manier - blijken bezig te zijn met de grote en de kleine besognes van de mens, met zingeving en zelftwijfel, met leven en dood. Tegelijk duiken in onze wereld nogal wat problemen op die kunstenaars diep raken en bezighouden: oorlog en klimaatverandering, migratie, religieus fanatisme versus ontkerkelijkheid, de naweeën van het (post-)kolonialisme,... Maar voordat u denkt dat dit een diepdonkere, deprimerende en misschien zelfs sloganeske tentoonstelling zal worden, kan ik u geruststellen: er is veel ruimte voor schoonheid, subtiliteit, stilte, verwondering, kleur, vreugde en

linkerpagina

Sofie, Muller, 'AL/XXXXVI/17'.
Albast, 37 x 30 x 29 cm, 2017. Courtesy de kunstenaar en Geukens & De Vil Gallery, Antwerpen.

boven

Michel Francois, 'Golden Border',
staal, bladgoud en vossen, 100 x
199,5 x 29,7 cm, 2015. Courtesy de
kunstenaar en Xavier Hufkens Gal-
lery, Brussel.

onder

Lara GASPAROTTO, 'Baignade à Chacahua', vergrote polaroid, inktjetprint, 40 x 40 cm, 2016. Unicum. Courtesy Stieglitz19.

“Voordat u denkt dat dit een diepdonkere, deprimerende en misschien zelfs sloganeske tentoonstelling zal worden, kan ik u geruststellen: er is veel ruimte voor schoonheid, subtiliteit, stilte, verwondering, kleur, vreugde en humor. En er is, niet in de laatste plaats, de ontwapenende kracht van de kunst zelf.”

humor. En er is, niet in de laatste plaats, de ontwapenende kracht van de kunst zelf.

Belgische link

De opzet is om een zo breed mogelijk palet van kunstenaars te tonen en alle disciplines aan bod te laten komen. Sommige kunstenaars hebben nieuw werk gemaakt, andere hebben een bestaand werk ingestuurd dat aansluit bij het thema. De enige restrictie die we hebben gehanteerd is dat de kunstenaar in België geboren is of hier woont en werkt.

Er zit jong en pas ontgonnen talent bij zoals schilderes Shirley Villavicencio Pizango (geboren in Peru) en fotografe Elizabeth Geerts, en kunstenaars die net doorgebroken zijn, zoals de uit Nigeria afkomstige Otobong Nkanga (winnares Belgian Art Prize 2017, geselecteerd voor Documenta en 'Het afwezige museum' in Wiels). Er is de internationaal bekroonde fotografe Liza Van der Stock. En er zijn de nog jonge maar al gevestigde waarden als tekenaar/schilder Rinus Van de Velde en fotografe Lara Gasparotto. We tonen de aangrijpende portretten van de jonge Irakees Haider Jabbar, gebaseerd op zijn eigen traumatische ervaringen met IS, en een confronterend werk van schilder Jan Van Imschoot, die in België wat uit het gezicht verdwenen is. En er zijn de grote namen: van Luc Tuymans en Francis Alys tot Marie-Jo Lafontaine en Berlinde De Bruyckere.

Er is één overleden kunstenaar bij, Philippe Vandenberg (1952-2009). Die mocht volgens ons niet ontbreken. Zijn rauw en hartverscheurend werk met (auto-)destructieve neigingen en seksuele uitpattingen, bevat vaak openlijke referenties aan bijbelse motieven en religieuze thema's – van doornenkroon tot martelaarschap – wat hem bij wijze van spreken tot de peetvader van deze tentoonstelling maakt.

Antwerpse binnenstad

Het werk van de 63 kunstenaars wordt op negen locaties getoond die dichtbij elkaar liggen in de Antwerpse binnenstad. Een aantal kunstenaars krijgt een plaats in de zogeheten white box van de twee kunstgaleries Geukens & De Vil en Marion De Cannière op de Leopoldplaats. 'White box' is enigszins misleidend want het gaat om bijzondere ruimtes in een 19e-eeuws pand met prachtige lambriseringen. Totaal anders zal de sfeer zijn in de nabijgelegen Sint-Joriskerk. In het rijkelijk versierde, neogotische interieur zal onder anderen werk van Ann Veronica Janssens te zien zijn en doet Kris Martin een ingreep.

Twee musea maken deel uit van het tentoonstellingsparcours. Het ten onrechte weinig bekende 16e-eeuwse Maagdenhuis was ooit een weeshuis voor meisjes. Later werd de stedelijke armenzorg er georganiseerd. De conservatoren van het mu-

seum, dat werk van onder meer Rubens en Jordaens in huis heeft, hebben uit het depot een anoniem 16e-eeuws 'ecce homo'-paneel gehaald. Met deze lijdende Christus met doornenkroon zal een sculptuur van Mark Manders de dialoog aangaan. Museum Mayer van den Bergh bezit een internationale topcollectie met 'De Dulle Griet' van Pieter Bruegel de Oude en een delicaat 13e-eeuws houten beeld van Christus en Johannes. Sofie Muller, Francis Alÿs en Sophie Kuyken zullen een subtiele interactie aangaan met religieuze kunst, Hollandse stillevens en Vlaamse portretten.

Helemaal anders zal het eraan toegaan in de Fierensblokken: een leegstaand woonblok in de Nationalestraat, waar kunstenaars aan de slag gaan met twee uitgewoonde appartementen. In de tuin van het nabijgelegen Instituut voor Tropische Geneeskunde toont Philip Aguirre nieuwe, monumentale sculpturen, die daar prima op hun plaats zijn gezien de sterke band van de kunstenaar met Afrika. Het ligt voor de hand dat lichamen en gezichten een centrale rol zullen spelen in deze tentoonstelling. Maar er zijn ook land-

schappen te zien, conceptuele kunst, en werken die louter bestaan uit flinterdun metaal, gedrapeerde stoffen of prachtige artefacten. Er is ook aandacht voor de geste: het kortstondige gebaar van de kunstenaar, die zo een langdurig spoor achterlaat op doek of papier. Ook dat is een deel van de 'condition humaine'.

boven
 Michaël Borremans, 'Black Mould.
 Glass Ghosts', olie op hout, 36 x 46,8
 cm, 2015. Privé-collectie, België,
 Courtesy Zeno X Gallery, Antwerpen.

ECCE HOMO

Zie de mens

Meer weten

Bezoeken
 'Ecce Homo'
www.eccehomoantwerpen.com
 17-11 t/m 25-02
 De catalogus (N/E) wordt
 gepubliceerd door Hannibal.